

WAPENS OP DE GILDEBEKER VAN HET KLEDERMAKERSGILDE TE ARNHEM UIT DE 17^E EN 18^E EEUW

Anton C. Zeven

Wapens op de gildebeker

In mijn eerste artikel (1) over één van de gildebekers meldde ik dat er

In het Historisch Museum Arnhem bevinden zich enkele gildebekers. Eén daarvan is de gildebeker van het St. Franciscus- of kledermakersgilde (inv. GM1044). Wapens werden aangebracht op de onderzijde van de bodem, de buitenzijde van de beker, langs de binnenrand van de beker, op de deksel en aan de binnenzijde van de deksel.

Het kleermakersgilde

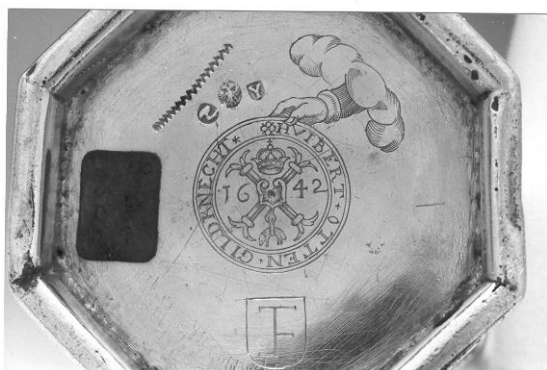
Aan het hoofd van het gilde stonden zes gardianen, waarvan jaarlijks twee aftraden en twee nieuwe werden verkozen. Eén van de gardianen werd tot voorzitter gekozen: de gildemeester (3).

Het is mijn bedoeling mij te beperken tot de wapens, die we op de gildebeker vinden. Keurmerken e.d. zijn al door deskundigen onderzocht.

De bodem

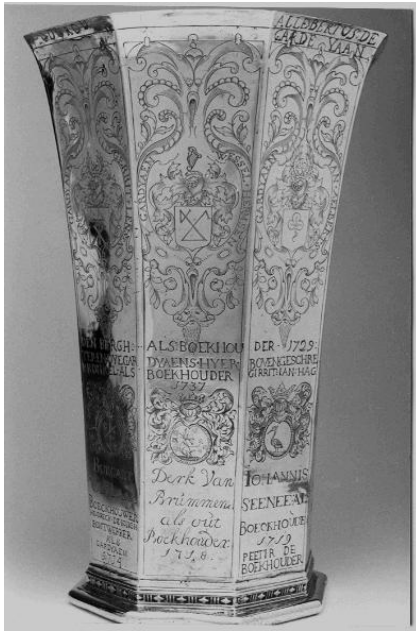
Mogelijk, zoals voor het kramersgilde geldt, zijn de wapens op deze beker de enige bron van een familiewapen. Zoals ik ook al schreef is het moeilijk om glanzende holle en bolle oppervlakten te fotograferen. Er ontstaat weerschijn, die op de foto als zwarte vlekken voorkomen.

Vele functionarissen die wel hun naam en functies op de beker deden aanbrenge tonen geen wapen. De reden zal zijn dat er geen ruimte voor was. Deze namen laten wij weg.

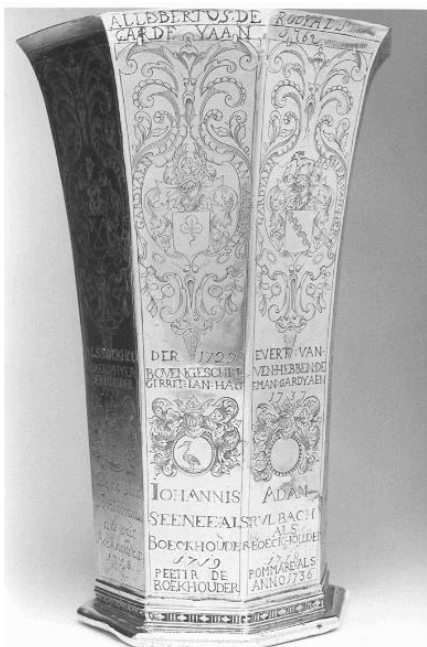
Huibert + Otten . Gildknecht * 1642. Mogelijk een gestyleerd Bourgondisch schuinkruis. Het kruispunt beladen met een vuurslag, tussen de twee bovenste armen een kroon en tussen de onderste armen een aan de vuurslag hangend gulden vlies. De achtergronden van de gildknecht Huiben Otten zijn mij onbekend. Wellicht schonk hij de beker, maar waarom dan deze Bourgondische tekens.

De buitenzijde

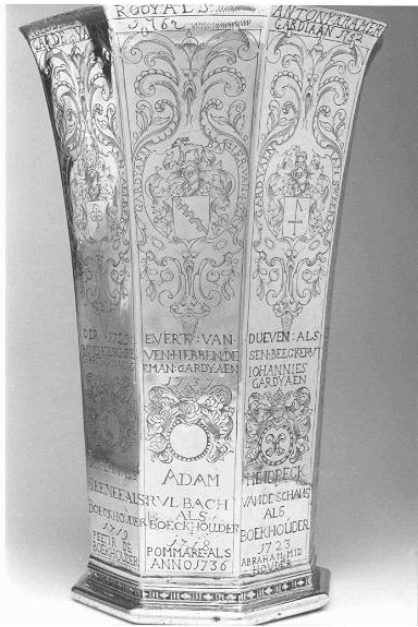
Boven: Gardyaen Wessel Hermsen. Een handmerk. Helmteken: een harp.

Beneden: Derk van Brummen, Boekhouder 1718, Een rond schild. Een braamplant. Een sprekend wapen. Tekening uit (2).

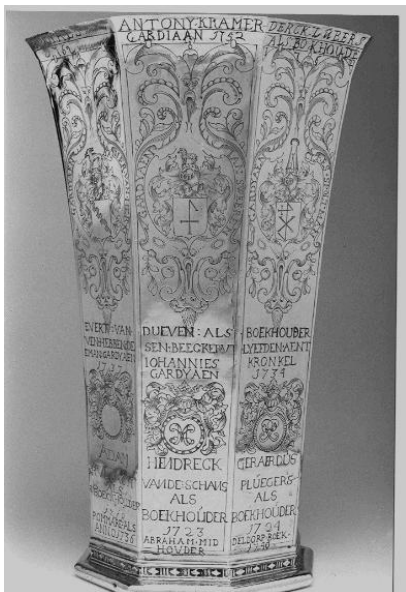

Gardyaen Ian Aelberts: Een klaverblad met steel. Helmteken: het klaverblad van het schild tussen een vlucht.

Iohannis Seenee als Boeckhouder 1719. Een rond schild: een reiger staande op een grond.

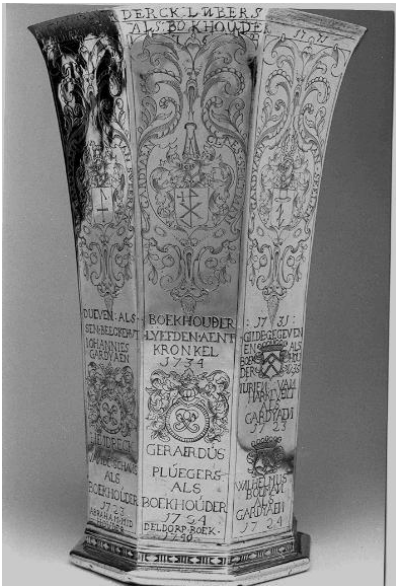

Gardyaen Banier van Hern. Een beutelings gekanteelde en tegengekanteelde schuinbalk. Helmteken: een bok.
Adam Rulbach als boeckhouder 1718 Een rond schild. Geen wapen. Helmdekking: een kroon.

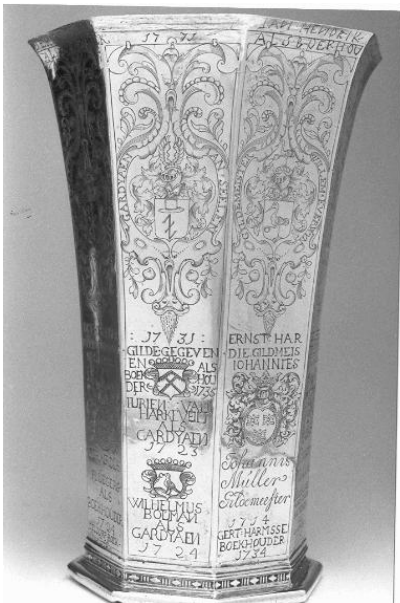
Gardyaen Jan Sweeren: Een handmerk. Helmteken: een stand schaap.

Hendreck vande Schans als Boekhouder 1723. Een rond schild. Mogelijk een molenijzer.
Helmdekking: een kroon.

Gardyaen Claes Sentman. Een handmerk. Helmtteken: een droogscheerdersschaar met de punten omlaag.

Geraerdus Pluegers als Boekhouder 1754. Een rond schild: een monogram van de letters G en P. Helmdekking: een kroon.

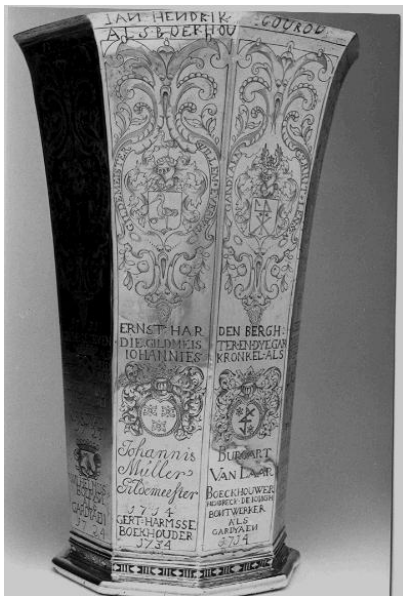
Gardyaen Ian Seelen: een handmerk overtopt door een hoge hoed. Helmtteken: een vlucht.

Jurien van Harkeveilt als Gardyaen 1723: twee schuingekruiste hooiharken. Schilddekking: een kroon met zeven parels.

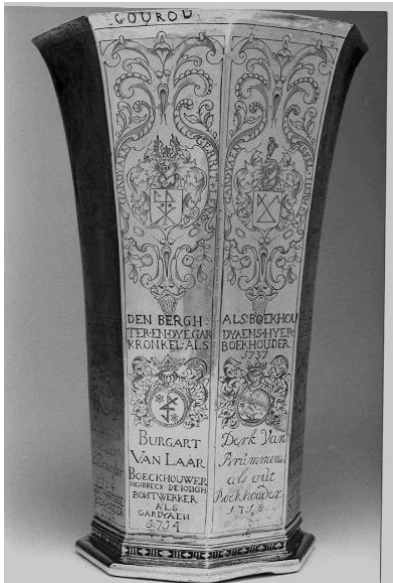
Wilhelmus Bouman als Gardyaen 1724. een vogel met in de bek een ring waaraan drie linten op een grond. Tekening uit (2).

Gildemeister Willem Everwyn: een kraanvogel met opgeheven (rechter)poot houdend een steen of goudklomp/ Helmteken: de kraanvogel van het schild.

Het wapen Everwijn In rood een zilveren kraanvogel met gouden klomp) komt in Arnhem vaak voor. U kent het verhaal achter de kraanvogel? Hij stond wacht en mocht toch in slaap vallen, dan viel de klomp goud (of de steen) op zijn andere poot, en was hij weer wakker.

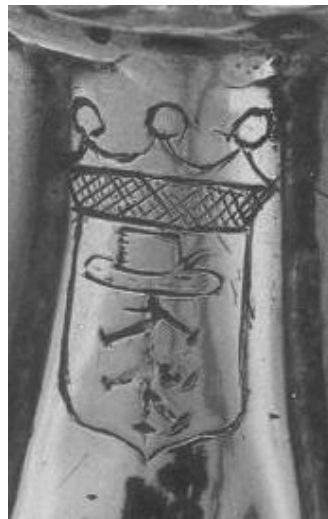
Johannis Muller Gildemeester 1714. Een rond schild: drie liggende molenijzers, elk vergezeld van vier bolletjes.. Helmdekking: een kroon. Een sprekend apen.

Gardyaen Gerrit Lensen. Een merk, vergezeld van twee mogelijk sterretjes. Helmteken: een ster tussen een vlucht.

Burgart van Laar boeckhouwer. Een rond schild: een merk vergezeld rechtsboven en linksbeneden van een ster.

De deksel

Krestean Hoedemaker gardiaen 1717. Een hoedenkapstok getopt met een hoed. N.B. Aan een hoedenkapstok konder meerdere hoeden gehangen worden. Een dergelijke kapstok zal door een hoedenmaker gebruikt zijn.

Frerick Roelisen gadiaen 1727. Een handmerk. Schilddekking: een kroon.

Steven Huesman Gardiaen 1739 Boekhouder 1742. Geen wapen. Zou Steven bij het aanbrengen van zijn naam en zijn functie van boekhouder in 1742 een eventueel wapen hebben doen verwijderen?

Gerriet Schuurman gildemeester. Een schuur, waarvoor een man met aan de lijn een dier staat. Een sprekend wapen.

De binnenzijde

Gardiaen Willem Blanchart. Twee dwarsbalken, de bovenste beladen met 2 harten en de onderste met één hart.

Gildemeyester Johan Spoltman. Twee schuingekruiste pijlen met de punten omlaag.

Gardiaen Jan Kurff. Een mand met twee oren, waaruit drie gebladerde stengels.

Gardiaen Hendrick Wiggers. Een handmerk, vergezeld in het schildhoofd en rechtsonder van een ster.

Gardeiaen Reynier van Nuys. Een slangenkopkruis.

Gardeiaen Tonis van den Brink. Een merk.

Gardeiaen Albert Hansen. Doorsneden, A. een omgewende leeuw staande op de snijlijn, B. eenspade met het blad omhoog, vergezeld rechts van een vijfbladige bloem en links van een (breedarmig) kruis.

Gardeiaen Hans Blanckers. Drie vogels.

Noten

Mijn dank gaat uit naar Kristin Duysters van het Historisch Museum Arnhem voor haar toestemming de foto's te mogen gebruiken. De beker behoort tot Collectie Gemeentemusea (GM) Arnhem.

Literatuur

(1) Cochius, J.M. Zilver. *Catalogus van zilverwerken, gebaseerd op de tentoonstelling Gelders Zilver-1955*. Arnhem. 1958. Deze catalogus bevat ondermeer meer dan 500 geschetste afbeeldingen. Zie verder *Gelders Zilver. Catalogus Gelders Zilver 1955*, en *Aanvullingen verbeteringen* in *Bijdr. & Meded. Gelre* 56 (1957): 221,

(2) Zeven, A.C. 2012. *Wapens op de gildebeker van het bakkers- en brouwersgilde te Arnhem uit de 17^e en 18^e eeuw*. *Heraldisch tijdschrift*. 18 (2012): in druk.

(3) Staats Evers, J.W. 1884. *De gilden van Arnhem, Geldersche Volksalamanak voor het schrikkeljaar 1884*. Website www.dbnl.nl lp1131,